

SDP:n valtuustoryhmän ryhmäpuhe 9.12.2024

Kuntatalous on vaikeuksissa koko maassa ja muiden kuntien tapaan myös Harjavallassa ollaan vakavien haasteiden edessä. Noin 1,9M€ alijäämäisenä hyväksytty budjetti kuluneelle vuodelle 2024 näyttäisi ylittyvän vieläkin rumemmin ja tällä hetkellä tilinpäätösarvio on noin -2,6M€. Suunnitelmavuodet jatkavat samaa rataa sillä tahdilla, että vuoden 2027 lopulla tase painuisi lähes 400t€ pakkaselle. On selvää, että näin asiat eivät voi jatkua. Myös kaupunkistrategiaan on kirjattu, että taseen painuessa alle 3M€:n on laadittava talouden tasapainottamisohjelma.

Harjavallassa ei ole hoidettu taloutta huonosti tähänkään asti. Hallinto ei ole raskas eikä kaupungissa ole tehty holtittomia investointeja. Kalliita toki, kuten kaupunkilaisten laajasti käyttämä ja kiittämä liikunta- ja uimahalli, mutta ei harkitsemattomia. Hyvinvointialueiden muodostaminen ja sen mukanaan tuomat uudistukset valtionosuuksissa aiheuttivat sen, että muutos Harjavallan saamista valtionosuuksissa oli yli 15M€. Valtionosuudet tippuivat vuoden 2022 13,6M€:sta kuluneen vuoden -1,6M€:oon. Maksoimme siis vuonna 2024 vielä enemmän negatiivisia valtionosuuksia kuin viime vuonna. Suunniteltu valtionosuusuudistus näyttäisi kuitenkin lykkääntyvän, joten toivoo negatiivisista valtionosuuksista eroon pääsemiseksi ainakaan kovin nopeasti ei tällä hetkellä ole. Vuoden 2025 alusta voimaan astuva TE -uudistus tulee tekemään uuden, ja Harjavallassa erityisen suuren, kuluerän kuntien kukkaroon. Muitakin tehtäviä siirtyy valtiolta jatkuvasti kunnille. Kyse on siis pitkälti meistä riippumattomista syistä. Meidän pitää siitä huolimatta kyetä tilanne ratkaisemaan.

Kaupungin talouden suunnan kääntäminen vaatii joko tulojen kasvattamista tai menojen vähentämistä. Menojen vähentäminen tarkoittaa väistämättä myös leikkauksia ja sitä myötä palvelujen heikentämistä, joten tulojen kasvattaminen olisi monella tapaa mielekkäämpi tapa saavuttaa tavoite. Tulojen kasvattaminen on kuitenkin hidasta ja vaatii riskinottoa, joten kokonaan ilman leikkauksiakaan emme selviä.

Kaupungin tulojen kasvattamiseksi ensisijaisen keino on verotulojen lisääminen. Kaupunki onkin tehnyt aktiivista maanhankintaa ja kaavoitustyötä edistääkseen yritysten sijoittumista Harjavaltaan. Vaikka monen asian pitää vielä onnistua, on Fortum Power and Heat Oy:lle datakeskustonttia varten tehty suunnitteluvaraus hyvin lupaava osoitus tämän työn merkityksestä. Toteutuessaan hanke toisi kaupungille merkittävän määrän verotuloja. Sama vaikutus olisi myös, mikäli edes osa kaavoitetuista aurinkovoimala-alueista toteutuisi.

Menojen leikkaamiseksi kaupunki on myynyt seiniä eli sellaisia kiinteistöjä, joille ei kaupungin ydintoiminnoilla ole käyttöä. Muillakin kaupungeilla on pilvin pimein vastaavia, käyttämättömäksi jääneitä kiinteistöjä, joten kysyntä ei ole suurta ja kiinteistöistä maksettavat hinnat jäävät alhaisiksi. Myynti on kuitenkin kannattavaa huomioiden paikoin hyvinkin merkittävät kustannussäästöt ylläpitokuluissa. Samalla mahdollistuu palveluiden saatavuus paikkakunnalla uusien toimijoiden myötä.

Säästöjä on kuitenkin haettava myös sieltä, mistä kukaan ei niitä haluaisi etsiä. Sivistyskunnan tärkein tehtävä on varhaiskasvatuksen ja koulutuksen tarjoaminen.

Sivistystoimi vastaa kuitenkin noin puolesta kaupungin budjetista ja sivistystoimen sisällä suurin kuluerä on henkilöstö. Harjavallassa tarjotaan paljon erilaisia liikunta- ja kulttuuripalveluja, jotka eivät ole lakisääteisiä. Ne kuitenkin lisäävät kaupunkilaisten hyvinvointia ja ehkäisevät ennalta monenlaisia ongelmia. Kokonaan ilman heikennyksiä ei näidenkään palveluiden osalta tulla selviämään, mutta tavoitteena on selvittää mahdollisimman pienin vaurioin palveluiden käyttäjien näkökulmasta.

Joitakin investointeja on taloussyistä lykätty, mutta perusinfra on huolehdittava ja samaan aikaan varaudutaan mittavaan koulukeskusinvestointiin. Tänä vuonna kuitenkin nettoinvestoinnit 3,1M€ alittavat poistot 3,2M€ noin 100t€:lla. Tulevat investoinnit on rahoitettava velalla, mutta samaan aikaan kaupungin velanhoitokyky heikkenee huolestuttavaa tahtia.

Talouden suunnan kääntämiseksi on siis ryhdytty toimenpiteisiin jo nyt. Investointeja on tehty veroeurojen kasvattamiseksi ja tuottamatonta omaisuutta on myyty kustannusten säästämiseksi. Lisäksi kustannussäästöjä on toimialoilla etsitty käyttötalouden toimintakuluista kaupunginhallituksen ohjeistaman 2% mukaan. Suurimmat muutokset kaupungin toimintaan ovat kuitenkin vasta tulossa ja niiden suunnittelu alkaa ensi vuoden aikana. Henkilöstöjaosto päätti marraskuussa yhteistoimintamenettelyiden käynnistämisestä. Samassa yhteydessä tulee pohdittavaksi rakenteellisia uudistuksia eri toimialoilla. Työstä ei tule helppoa, mutta löydämme varmasti ratkaisut tälläkin kertaa.

Harjavallassa on ennenkin selvitty vaikeista tilanteista ja niin selvittää nytkin. Yhdessä.

Lopuksi haluan sekä omasta puolestani että edustamani ryhmän puolesta kiittää lämpimästi koko Harjavallan kaupungin henkilöstöä kuluneesta vuodesta ja toivottaa oikein hyvää ja rauhallista joulua kaikille!

Sosialidemokraattinen valtuustoryhmä hyväksyy vuoden 2025 talousarvion ja vuosien 2025-2027 taloussuunnitelman.

Maija Kuusisto-Länsineva